

Leto VII.

V Ljubljani, 18. februarja 1911.

Štev. 2.

Zgodovina nogavic.

Nogavicam posveča dandanes ženstvo izredno skrb in pozornost. Zlasti sedanja moda, ki ljubi ozka in kratka krila, je odgrnila od ženske nogavice pajčolan skrivnosti in diskrecije. Prav ta moda je dvignila zanimanje za nežne, fino izdelane nogavice, ki igrajo pri ženski obleki veliko ulogo.

Zgodovina nogavice je razmeroma malo znana. Prvotno so bile nogavice šivane iz sukna ali usnja ter so se tesno oprijemale nog. Delane so bile skupno s hlačami kot podaljšek in so imele podplate iz usnja ali ličja. Že vojaki kralja Cira, ustanovitelja perzijske države (558—529 pred Kristovim roj.), so nosili take nogavice. Pri Rimljanih so nosile najprej ženske in samo pomehkuženi moški obveze okrog mēč in nog, šele v 5. in 6. stoletju so se jih ljudje posluževali splošno. Pa tudi še v srednjem veku so nosili pogostokrat take nogavice, poleg tega so se oblačili moški tudi že šivane nogavice, ki so bile oddeljene od hlač.

Sredi 16. stoletja so začeli delati v Švici prve pletene nogavice. Ker so bile te nogavice navadno svilnate, so bile v tistih časih silno drage in redke. Splošno začudenje je vzbujal Henrik II., ko je prišel na svatbo svoje sestre z vojvodo Savojskim v svilnatih nogavicah. Še koncem 16. stoletja se je branila žena nekega uglednega politika obleči svilnate nogavice, češ, da je vendar ponižna soproga, ne pa kaka razkošna dama. Na brandenburškem dvoru so veljale takrat nogavice kot tolika nezaslišana

Vsaka gospodinja, ki hoče 'Slovensko Gospodinjino' zastoj, naj pošlje svoj naslov Kolinski tovarni v Ljubljani.

potrata, da je dejal nekoč Ivan Brandenburški svojemu svetovalcu Bertholdu pl. Mandelslohu, ki je oblekel na delavnik nogavice: »Ej, ej, Berthold, tudi jaz imam svilnate nogavice, a jih nosim samo ob nedeljah.«

Koncem 16. stoletja se je prikazala fina svilnata nogavica tudi na Angleškem. Kraljica Elizabeta je dobila od nekega trgovca svilnatih tkanin v dar par črnih svilnatih nogavic, s katerimi je imela velikansko veselje. In v čem se je kazalo to veselje? Prepovedala je vsem svojim dvornim damam, nositi take nogavice. In ko je Anglež Lee izumil stroj za izdelovanje nogavic, je Elizabeta z vso silo zatirala to obrt; hotela je biti edina v deželi, ki bi nosila tako fine nogavice.

Izumitelj Lee je bil globoko užaljen zaradi take nehvaležnosti; obrnil je hrbet svoji domovini in je šel na Francosko, kjer ga je Henrik IV. prav gostoljubno sprejel. Njegovi drugi soprogi, Mariji Medičejski so pletle do tedaj njene dvorne dame volnene nogavice. Kakor razdražene levinje so planile te dame na Leeja, ki jim je hotel odvzeti privilegij kraljevskih izdelovalk nogavic. Intrigirale so tako dolgo, da so resnično pregnale nesrečnega izumitelja tudi s francoskega dvora. Šele ko se je začela na Francoskem moda kratkih hlač, so nanovo uvideli potrebo lepih nogavic. Z največjimi žrtvami so sestavili nekaj Leejevih strojev, ker sedaj so spadale k elegantni obleki vedno tudi umetno izdelane svilnate nogavice in dragoceno okrašene podveze. V začetku 18. stol. so nosili z zlatimi in srebrnimi nitmi prepletene nogavice s kovinastimi zaponami.

Francoska revolucija (1789), ki je bila toli sovražna glavam, tudi ni imela usmiljenja z nogavico. Zapuščena in zanemarjena, se ni več brigala, da izpopolni svojo obliko in barvo. In tako je prišlo, da so nosili skoraj samo še bele nogavice. Za časa naših starih mater je dobila nogavica zopet večjo veljavo. Toda svilnate nogavice so vendarle vedno bolj izginjale in so se umikale solidnim in praktičnim nogavicam iz drevesne volne.

Danes pa polaga ženstvo na nogavice zopet veliko vrednost ter potroša zanje mnogo denarja. Po mestih mnogo nosijo visoke, prozorne nogavice, ki so pač lepe, a so malo trpežne. — Mnogi pravijo, da poglej žensko pod noge, pa boš vedela, kakšna je. Lepo osnaženi čevlji in čedne, cele nogavice pričajo, da ljubi njih nositeljica snažnost in red.

Zahtevajte cikorijo

ZOFKA KVEDER-JELOVŠEKOVA:

Solnčno popoldne.

Služajno sta se srečali neki dan na izprehodu v parku nad mestom. Čisto pomladansko solnce je sijalo, čeprav je bilo šele par dni pred Svečnico. Vsaka je vodila za roko majhno, kake štiri ali petletno deklico.

Marga je šla hitreje. Niti sama ni zapazila, da tako hiti, tako je bila zatopljena v svoje misli. Oči so gledale čez kraj, tja proti daljnim goram. In niso videle ničesar; širokoodrte so bile, ali brezizrazne, trudne in čemerne.

Prehitela je drugo damo, ki je enako zamišljeno, toda počasno stopala po poti. Dekletce ob nji se je smejalo in nekaj pripovedovalo, ali na obrazu matere se je videlo, da ne sliši otroškega pogovora.

Marga je naredila ovinek, ko je prešla damo. Stopila je v blato in si je mehanično privzdignila krilo.

Otroka sta se radovedno pogledala. Obe deklici sta se ustavili in se nasmehnili druga drugi. Roke, ki so se držale mater, so se napele in obe dami, nekako nemilo iztrgani iz svojih mislij, sta se ozrli, kaj je.

»Glej, ta punčka ima tudi rdečo kapo,« je reklo eno izmed dekletc in drugo je vzkliknilo v istem hipu:

»Mama, glej, ravno tak plašček ima kakor jaz.«

Obe materi sta se nehote spogledali in nasmehnili.

Hipno presenečenje.

»Kaj si ti Marga?«

»Jaz sem, da, Berta.«

Segnili sta si v roke.

»Kako dolgo je že, odkar se nisva videli!«

»Dvanajst, ali štirinajst let se mi zdi.«

»Da, slišala sem pozneje, da si se omožila... Vsak dan sva sedeli v šoli skupaj, potem pa pride življenje in odpelje enega na levo, drugega na desno.«

»Da, res je to. Pravzaprav je žalostno, da se ljudje tako izgube! Še parkrat po izstopu iz šole in potem se pozabi. Samo še včasih od znancev slišiš kako vest in novico, kakor daljen

v korist Družbe sv. Cirila in Metoda!

odmev. Ti si šla v Pariz, sem slišala. Zaradi jezika. Hotela si napraviti izpit. Pozneje nisem slišala več o tebi,« je rekla Marga.

»Omožila sem se tam,« je pripovedovala Berta. »Pred tremi leti mi je umrl mož in zdaj sem zopet doma.«

»Vdova torej! No, meni ni boljše. Moj mož je bolehen in skrbi imam velike. Plača je majhna, a zdravje drago. Toplice, morje, skrbna postrežba . . . vse to zahteva toliko žrtev in tako malo pomaga!«

»Sirota! Razumem. Tudi jaz sem vsak dan na straži in že par let nimam oddiha v tej borbi za obstanek. Oče ima majhno penzijo, mati je že stara in slabotna, a jaz sem se brez sredstev vrnila iz tujine s tem otrokom.«

Počasi sta stopali gospe po potu. Pred njima sta skakljali deklici. Že sta se sprijaznili in se smejali solncu, ki je tako prijetno sijalo, snegu, ki se je skrival v senci v jarku, grmičevju ob poti, ki se je že zdaj, prezgodaj, pripravljalo na spomlad.

»Tako lepo se je začelo življenje.« je rekla Berta. »Sama brezskrbnost, sam smeh, samo veselje. In toliko poguma ima človek z dvajsetimi leti! Zdaj, ko se kopičijo skrbi, zdaj postaja strah pred tem težkim življenjem, pred to temno prihodnostjo vedno večji.«

»Da, smeh izginja. Včasih si mislim, ko bi bil človek še tako vesel, kakor prej! Ko bi bil tako lahko vesel za nič, brez vzroka, kakor prej! Vse bi bilo lažje. Samo malo, da bi zdrknilo breme raz rame, ali ravno nasprotno, čim bolj potrebuješ veselja, tem manj znaš veseliti se. Kakor mora čepijo skrbi nepretrgoma nad tvojim srcem in pozabiti ne moreš in ne znaš niti za trenutek. — Tako lep dan je danes, solnce sije, tako toplo je, kakor v maju. In nebo je modro, daleč tja vidiš h goram, vse že diši po pomladi. Pa ne znajo oči gledati več in veseliti se lepote. In misli so priklenjene na tisto tvojo majhno usodo, na tisti težki jarem, v katerega te je vklenilo življenje . . . Moj mož ima jetiko,« je rekla gospa Marga in njeno še lepo, še mlado lice se je strnilo v trdo masko, iz katere je zijala skrb.

»Preveč bojazljivi smo,« je skušala tolažiti gospa Berta. »Kakor široka reka teče življenje. Čemu se tako bati?! Po pustih krajih se vali reka in pride spet v rodovitne, cvetoče, blagoslovljene kraje. Zelo srečna sem bila, dokler je še živel moj mož. Pa so mi ga prinesli nekega dne mrtvega domu. Šel je v urad in potoma ga je povozil avtomobil. Tak neumen in brutalen slučaj! Sama

Zahtevajte Holinsko cikorijo!

sem ostala v tujem mestu z otrokom. On ni imel sorodnikov in niti znancev nisva imela, ki bi me bili tolažili in mi svetovali. Mislila sem, da ne preživim tistih dni. In glej, življenje teče dalje, navadila sem se izgube.«

»Strašno je to!« je vzdihnila gospa Marga.

Prišli sta na vrh, lep razgled se je odpiral na vse strani. Otroka sta se lovila po planoti in kazala na okna v mestu, v katerih je gorelo solnce, da so se slepile oči. Prijateljici izza davnih dni nista imeli pogledov za lepo ravnico in ne za mesto ob reki in ne za daljne gore. Spomini so jima vstajali v duši, težke misli so se kopičile.

»Čuden slučaj danes, da sem te našla,« je rekla Marga. »Že štirinajst dni nisem stopila na ulico. Moj mož je moral zopet ostati doma, leži . . . Stregla sem mu in se nisem genila z doma. Dopoldne je prišla sestra, ostala bo do večera. In ko je prišel zdravnik pogledat, kako je, mi je ukazal, da moram ven, da moram čuvati samo sebe, že zaradi otroka.«

Prijateljica jo je pogledala.

»Izpremenili sva se pač,« je rekla. »Cvetje je odpadlo. Kakor slana so skrbi. Ali zdi se mi, da ne izgledaš slabo, samo malo bleda si.«

»Ne, zdi se mi, da sem zdrava. Samo nervozna sem strašno. Vedno mi trepeti čuden strah v prsih. Strašno je to. In roke mi drhte v zapestjih, se mi zdi. Bojim se, ti ne veš, kako se bojim!«

Ozrla se je v prijateljico. Oči so ji bile motne in kalne, nekaj temnega je sedelo na dnu zenic.

»Prešlo bo,« jo je mirila gospa Berta. »To so skrbi in prav praviš, — slabi živci! Človek ne prenese tega večnega kljuvanja. Spočetka ima še pogum, odpodi sitne misli, pozneje se izgube moči, pamet podleže. Skrb sedi za vratom, na prsih tišči, ne moreš se oddehniti.« Prijela jo je za roko. »Ampak to so halucinacije, naši živci povečavajo sence v grozeče pošasti. V resnici je vse manjše, lepše. Glej, kako malo ljudi utegne in ima priliko, sprehajati se danes, v delavnik, po parku. Pehajo se za kosom kruha in morda se ne oddahnejo vse leto niti enkrat. In medve ne ceniva tega lepega popoldneva.«

Zagledali sta se skoraj proti volji čez širno ravnico. Mesto je ležalo spredaj ob vznožju hriba, zadaj so bile posejane vasice v poljih, bele cerkve so se bleščale v daljini in na obzorju so stale visoke gore, bizarni mejniki te lepe slike.

Zahtevajte Zvezdno cikorijo!

»Saj je svet vendarle lep,« je vzdihnila gospa Marga. »Ampak človek ne utegne, da bi odtrgal oči proč od svojega žalostnega gnezda, kamor se je skrtil s svojo bedo. Ne veš, kako sem hvaležna slučaju, da sem te srečala. In prav danes! Malo govorim svojim sedanjim znancem o sebi. Saj veš, društvena reputacija ne dovoljuje, da razkladaš privatne skrbi in bolečine pred tujimi očmi. In molčiš, molčiš, do vrha se napolni srce grenkosti in ogorčenosti. Saj ne veš, kako je to; vedno tisto računanje s krajcarji! Stiskaš, stiskaš in vedno primanjkuje. Narediš dolg pri temu in onemu in vedno je hujše. Pride prvi in ti razdeliš tiste krone trgovcu, mesarju, banki, zdravniku — in nič ti ne ostane v roki. Oh in ta strah, kaj bo! . . . Mož bolan, mlad je še, rad bi živel, a bolezen ga gonobi, slabi ga, vidim, kako gine in ugaša. Zvija se in brani se, a bolezen je neusmiljena, uklenila ga je, polastila se ga je, ni več rešitve. In tudi on to ve, in boji se in rad bi živel še samo nekaj časa. Tri leta, dve leti, dvajset mescev, osemnajst . . . Veš, on ve; če umrje prehitro, ne bo imela žena nič, čisto nič, . . . in otrok nič . . . nobene penzije . . . nobene še tako majhne podpore . . . In on šteje . . . Veš, dneve šteje! . . . Grozno je to! . . . Vso noč ni spal in zjutraj, ko sem ugasnila luč, ko sem odprla okna, — tako mehak zrak je bil, čisto pomladanski! Stopila sem k njegovi postelji. — Še par takih dni in boljše ti bo, vstal boš, sem dejala. In zagledal se je ven čez střehe, jug je podil oblake po nebu. — Marga, Marga, — je rekel, — veš, še poldrugo leto, potem je vse eno! Še petstoidvaindvajset dni! . . . Dneve šteje, pomisli! . . .

In gospa Marga se je bridko razjokala. Ugasnil je lepi dan, v črno skrb se je potopil in ves krasni kraj je izginil v temo in žalost.

Priteklo je njeno dekletce in se je oklenilo matere, gospa Berta pa se je zagledala nekam v daljavo in je čakala. Molči, če joka kdo take solze! Pusti in čakaj s spoštovanjem! . . .

Že je solnce izgubilo svojo toploto, ko sta se vračali gospe v mesto in v ulicah so že legle mrzle sence. Molčali sta prijateljici. Niti z eno mislijo se nista spomnili tistega veselega, lepega, mladega smehu, s katerim sta se razšli takrat zdavnaj pred dvanajstimi, štirinajstimi leti. Danes je drugačen dan . . .

»Eno pot imava,« je rekla gospa Berta. »Tudi jaz stanujem v tem kraju, le par ulic dalje.«

Zahtevajte cikorijo

In obstali so pred visoko, dolgočasno hišo.

»Tukaj stanujem,« je rekla gospa Marga in pogledala kvišku. Pobledele je in noge so se ji zašibile.« Okna so odprta pri nas,« je zašepetala komaj slišno.

Iz veže je pritekla neka ženska.

»Moj Bog, gospa, kje ste tako dolgo?! Čakamo vas težko!« Marga je zajokala in tudi dekletce njeno je zajokalo.

»Oh, saj ni mogoče!« je zatarnala.

»Nič se ne bojte, gospa. Saj ni nič. Samo gospodu je bilo slabo,« je govorila ženska nerodno.

»Okna so odprta, saj vem, da je umrl,« je zajokala Marga obupno in se oklenila Berte.

»S teboj pojdem gori, umiri se, sirota!« je jecljala Berta in tudi nji so tekle solze po licih.

Tesno oklenjeni sta šli vdovi po stopnicah navzgor.

In iz odprtega stanovanja se je že širil tisti posebni, strašni in prežalostni duh po smrti.

MANICA KOMANOVA:

Slovo od doma.

Rodna koča, kraj radosti,
kraj neskrbne mi mladosti,
čas usodni je napočil,
ki me bo od tebe ločil.
Kličem ti v tujino zroča:
»Zdrava, rodna koča!«

Polje cvetno — polje žitno
polje krasno — rodovitno,
znoja mojega popilo
mного sil! — A vendar milo
kliče ti srce nemirno:
»Zdravo, polje širno!«

O planine ve zelene,
s solničnim svitom pozlačene!
Slednji dan sem iz daljave
pošiljala vam pozdrave.
Čujte zadnji klic v višine:
»Zdrave, ve planine!«

Grenko, ah, da srce vije,
je slovó od domačije!
Toda — čemu žalostiti
se nad tem, kar mora priti?
Žalost nič ne predružači.
»Zdrav, o kraj domači!«

v korist obmejnim Slovincem!

VEKOSLAV ŠUMENJAK:

Dolžnosti slovenske žene.

(Po češkem predavanju B. Hoblove).

II.

Daša razdrobljenost na različne stanove in sovražne stranke, ki se delijo stroga drug od druge, je veliko zlo, in moramo se pošteno potruditi, da zmanjšamo to zlo. K temu pa je ravno žena najbolj poklicana. Njenemu dobremu srcu in vljudnim besedam, katere potrjujejo in spremljajo dejanja, se gotovo posreči, da premosti grozeča brezdna v naši narodni družbi, posreči se ji, da prepriča one, za katere nam gre, da vemo ceniti vsako pošteno delo in da spoštujemo vsako prispevanje pri delu za narodov blagor.

Dostojni in vljudni osebni stik je močna vez vsake družbe, zlasti pa naše. Vsled takih stikov, pri katerih bi ne poznali brezobzirnega razločka in razlike, kjer bi nas vezalo enako narodno mišljenje, enaka dobra volja in enaki čuti ljubezni do napredka, bi nastala složna slovenska družba, kar bi imelo veliko dobrih posledic.

Pristna slovenska družba bi ne trpela v svoji sredi nobenega mlačneža in polovičneža, še manj pa odkritega nasprotnika poštenega narodnega stremjenja. Pridobili bi s tem to, da bi poznali, kdo je z nami, kdo proti nam. Pri nas je ozračje včasih prav dušljivo soparno in v takih trenutkih išče oko med množico znancev prijatelja, s katerim bi se mogel pogovoriti o tem, kar mu teži srce. Odkrito, zaupljivo zedinjenje zanesljivih in delavnih rodoljubov je ravno to, česar v najvišji meri potrebujemo in kar bi naj ustvarila, spojila, čemur naj bi bila središče in os — slovenska žena. Pametna in blaga žena zna zmanjšati nasprotja in miriti razburjenja ter zbirati resne delavce za skupne cilje.

Treba je še omeniti drugo važno stran teh stikov, to je spolnitev domače vzgoje s tem, da uvedemo zlasti starejše sinove in hčere v širše družabne kroge. Kajti če so čednosti domoljubja še tako skrbno vsajene v mlada otroška srca, potrebuje ta dobra setev vendar še vedno modrega oskrbovanja in nadaljnega gojenja. Taka potrebna izpopolnitev se jim nudi ravno z vzgojo v večji družbi ljudi, ki so dobrega mišljenja, čistega in odkritega

Zahtevajte Holinsko cikorijo

značaja. Koliko blodenj in zmot bi bilo naši mladini prihranjenih, ko bi ji olajšala prehod iz rodbine in iz šolskih sob v samostojno življenje dobro urejena družba. Pametna, plemenita družba more na vzgojo narodnega naraščaja vplivati bolje ko vse drugo!

Žene imajo skrbeti tudi za razširjenje duševnega obzorja in poglobljenje izobrazbe mladine, zlasti ženske izobrazbe. Prave in temeljite izobrazbe je treba v enaki meri ženam, kakor možem. Vedno bolj redki so nazori, ki so odrekli ženi bodisi v tej ali oni stroki izobrazbo. Ta nenaklonjenost, kjerkoli se je pojavila, je veljala le oni površni »izobrazbi«, ki se tako izzivalno vsiljuje in hoče biti povsod občudovana, katere se pa v resnici boje vsi pametni ljudje. Proti tej karikaturi izobrazbe in proti onim, ki delajo zmešnjavo s tem, da jo zamenjajo s pravo izobrazbo, je zopet najboljše orožje prava izobrazba.

Dolžnost omikanih žensk je torej, skrbeti za pravo, resnično izobrazbo, odstranjevati zapreke kulture ter jo povsod razširjati bodisi z ustanavljanjem potrebnih dekliških šol, bodisi s podpiranjem revnih deklet, da morejo obiskovati šole in se izobraževati, ali pa s prirejanjem kurzov in poučnih predavanj ali pa z ustanavljanjem in pravilnim upravljanjem knjižnic.

To delovanje se mora raztezati predvsem na one, katere so bile v tem oziru do sedaj najbolj zanemarjene, namreč na delavke in služkinje. Potrebno je, dajati tem slojem praktičnih navodil za življenje ter jim poskrbeti za gotovo stopinjo izobrazbe, razširjati jim obzorje, gojiti v njih razsodnost, požlahtnjevati jim čut ter vzbujati in voditi v njih čut za lepoto, za knjigo, petje in gledališče. Moja vroča želja pa je, da bi bila prava izobrazba last vsake Slovenke brez razločka stanu. Da izobražen človek ljubi umetnost in literaturo, je umevno samo ob sebi. Sramotno bi bilo za nas, ako bi morali čakati naši umetniki na priznanje in podporo v tujini, ker bi doma pri nas samih ne našli umevanja in ljubezni. Narod, ki bi se izkazal tako nevrednega svojih najboljših sinov, bi ne bil sposoben življenja in bi ne imel pričakovati lepe bodočnosti.

Pogosto vidijo ženske, kako moške ne priznavajo ženskih dobrih teženj, kako odkazujejo ženski le podrejen delokrog, važnejše zadeve pa pridržujejo sebi: Prepričajte jih, da ne ravnajo prav, ko Vam očitajo igravost, nestalnost, plitvo mišljenje, dušo brez plemenitega poleta i. t. d. To jim dokažete, ako marljivo delujete v onih strokah, katere so Vam že po naravi prisojene in

ki se prodaja v korist narodnih društev!

katere vam prepušča tudi družabni ustroj. Na ta način tudi najlažje zavrnete one, ki niso naklonjeni pravični razširitvi ženskih pravic v javnosti.

Življenje v rodbini bodi ženski glavno polje in dobra šola za javno življenje. Potem bo stala slovenska žena vselej in povsod kot zvesta in koristna delavka, ponosna in samozavestna narodnjakinja na strani svojega moža, sinov in svojih bratov!

Iz otroškega sveta.

Anica: »Mama, iz česa pa so ljudje?«

Mama: »Iz kosti, kože, mesa« ...

Anica: »Povej, kje pa dobi Bog toliko mesa?«

Slavko lista vpričo matere in njene znanke, stare gospodične, v svoji knjigi s podobami. Ko pride do mamuta, vpraša svojo mater, ali pozna to žival. Mati mu razlaga, da so mamuti že davno izumrli. »Vi ste pa gotovo še poznali mamuta?« vpraša nato Slavko staro gospodično.

Petleten Francek je s svojim očetom prvokrat v koncertu. Nekemu pevcu ploska občinstvo tako, da mora pevec svojo pesem ponoviti. »Papa,« vpraša Francek — »ali je ta mož tako slabo pel, da mora ponavljati?«

Mati opominja svojo šestletno hčerko Lilico: »Sedaj pa takoj spat! Ali veš, kaj se pravi ubogati?« — Lilica: »O, da, ubogati se pravi zmeraj storiti ravno nasprotno od tega, kar bi človek rad storil.«

Zahtevajte Holinsko cikorijo!

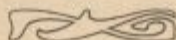
Le eno je potrebno.

Dot me je pripeljala zadnjič v Trst. Dolgo že nisem bil tam. Mnogo se je v življenju tržaških Slovencev med tem izpremenilo, izpremenilo na bolje. Ko hodim po teh šumnih in hrupnih ulicah, srečam nenadoma starega, dobrega znanca. Vesel sem bil, da sem ga srečal. Več let se že nisva videla, in človek je vesel, če sreča v tujem mestu znano, dobro in prijazno lice. Govorila sva o tem in onem in nazadnje je govorica nanesla seveda tudi na tržaške Slovence. Navdušen sem hvalil njih napredovanje, njih delo in njih lepe uspehe. »Vi ste praktičnejši,« sem mu dejal, »nego mi na Kranjskem. Zato imate tudi uspehe. Pri nas še vedno ni prodrlo povsod to prepričanje, da nam je predvsem eno potrebno za naš obstanek: Trdna gospodarska podlaga. Vi živite tu v velikem, lahko rečem v svetovnem mestu, neposredno poleg neprijaznih laških sosedov. Boriti se morate za svoj obstanek tako rekoč noč in dan. V tem boju ste preizkusili orožja in prišli ste do prepričanja, da nam le gospodarska moč lahko zagotovi naš narodni obstanek. Šele kadar se bomo gospodarsko osamosvojili, kadar bomo gospodarsko dovolj močni in bomo v tem oziru lahko tekmovali s svojimi severnimi in južnimi sosedi, bomo tudi smeli pričakovati, da se bo dvignila naša kultura. Pri nas na Kranjskem? Pri nas na Kranjskem je še mnogo ljudi, ki ne mislijo tako. Govore o slovenski kulturi, o slovenski domovini itd., celo o gospodarski osamosvojitvi jim uide včasih beseda z jezika, pri tem pa mirno trpe, da njih žene podpirajo tujo obrt, trgovino in industrijo. Kako daleč zadaj smo še, dokazuje že to dejstvo, da se ne moremo niti v gospodarskih vprašanjih otresti dnevne politike in da po vsej sili hočemo vlačiti v dnevno politiko tudi izključno gospodarske stvari. In če propade podjetje, kateremu slučajno načelujejo pripadniki ene stranke, je vsled tega veliko veselje pri drugi stranki — in narobe. To so nezdrave razmere, ki se morajo izpremeniti. V gospodarskih vprašanjih moramo nastopati složno, potem bô uspeh. Le na ta način pridemo do prepotrebne gospodarske osamosvojitve.

Naša industrija še ni posebno razvita. Malo imamo industrijalnih podjetij, ki bi jih mogli tujim na stran postaviti. Brezdvomno pa gre tu eno prvih mest Kolinski tovarni v Ljubljani.

Zahtevajte Kolinsko žitno in sladno kavo!

Kolinska tovarna je v resnici industrijalno podjetje na široki podlagi. Investiran je v nji kapital slovenskega trgovstva brez razlike, tako da je opravičena trditev, da je Kolinska tovarna vseslovensko podjetje. Takih podjetij nam manjka. Poglej, koliko dobrega je že doslej storila Kolinska tovarna, ko obstoja komaj poldrugo leto. Vsa naša narodna in kulturna društva skoraj imajo med svojimi dohodki vpisan tudi prispevek Kolinske tovarne. Da imenujem le našo prekoristno »Družbo sv. Cirila in Metoda!« Vi Slovenci v Trstu pač sami najbolje veste ceniti veliki pomen »Družbe sv. Cirila in Metoda.« Vse slovenske šole, kar jih je v Trstu, vam vzdržuje ona. Brez nje bi bili malodane vsi slovenski otroci v Trstu brez slovenskega pouka. Kaj bi to pomenilo, to si vsak lahko preračuna na prstih ene roke! Ali ni narodna dolžnost v pravem pomenu besede podpirati tako podjetje, ki podpira »Družbo sv. Cirila in Metoda?« Mislim, da ga ni človeka, ki bi temu ugovarjal. Toda žal, da smo mi Slovenci še taki, da so naše besede drugačne od naših dejanj. Koliko je še slovenskih rodbin, ki sicer vedno povdarjajo, da so slovenske, ki pa vendarle nočejo vedeti, da obstoja Kolinska tovarna za kavne primesi, ki iz svojega čistega dobička podpira naše narodne in kulturne korporacije, med njimi »Družbo sv. Cirila in Metoda!« Tudi v Trstu jih je pač še mnogo. Temu je treba napraviti konec! Kolinska kavna primes, ki je izbornejša nego so vsi konkurenčni izdelki, mora priti v vsako slovensko hišo. — Oddaljil sem se pravzaprav od svojega predmeta, hotel sem le poudariti, da nam je potrebno eno: spoznanje, kako važno je, da se gospodarsko osamosvojimo in da podpiramo vsaj to malo naših domačih podjetij, kar jih imamo. Vi v Trstu ste to spoznali, in odtod, mislim, vaš napredek zadnjih let.« — »Prav praviš!« mi je dejal prijatelj, »v tem smislu hočemo delati tudi za naprej. Kar se pa tiče Kolinske tovarne, Ti lahko rečem, da je v Trstu danes že jako malo slovenskih rodbin, kjer bi še ne poznali in tudi kupovali Kolinske kavne primesi. In razširja se čim dalje bolj. V kratkem, tako upam, bo našla pot tudi tja, v tiste slovenske rodbine, kjer je danes še ni. Mi znamo domačo industrijo ceniti, kajti čutimo tu vsak dan moč tuje industrije na lastnem telesu. Popolnoma se strinjam s Teboj: le eno nam je potrebno — gospodarska moč in osamosvojitve; vse drugo nam pride potem takorekoč samo od sebe.«

◦ RAZNOTEROSTI ◦

Avstrijsko ženstvo za politično enakopravnost. Sredi meseca februarja je bila v državnem zboru dunajska deputacija žensk, ki so izročile zbornici peticijo. V tej peticiji zahteva ženstvo, da se izpremenita paragraf 30 društvenega in paragraf 7 državnega zakonika. Glasom paragrafa 30 ženske sploh ne smejo pripadati političnim društvom; paragraf 7 pa izločuje ženske od splošne enake aktivne in pasivne volilne pravice. Češko ženstvo, ki je izvrstno organizirano, je poslalo iz vseh krajev svoje domovine enake peticije na državno zbornico. Tudi ljubljanske, tržaške in goriške Slovenke ter dalmatinske Hrvatice so se pridružile zahtevam Čehinj in so poslale istega dne na državni zbor peticije za izpremembo paragrafa 30 društvenega in paragrafa 7 državnega zakonika.

Angležinje — županje. Na Angleškem so tri ženske županje. Županja mesta Aldesburgh, ki ima 2500 prebivalcev, je doktorica medicine ga. Garott Anderson. Mesto Oldham si je izvolilo za županjo ugledno in bogato posestnico ga. Lees, ki je znana kot izvrstna govornica. V mali občini Brecon v Walesu pa županuje gdč. Filip Morgan, vneta pristašinja antialkoholnega gibanja. Ko je zasedla županski stolec, je takoj prepovedala uživanje opojnih pijač pri vseh občinskih slavnostih in je uradnikom dovolila kaditi le na slavnostih.

Ženska — učiteljica vojakov. Vojaški gubernator v Parizu, general Dalstein, je nedavno nastavljal žensko, gospo Lagardelle za učiteljico vojakov. Gospa Lagardelle je namreč izumila neko novo metodo, po kateri se analfabeti (ljudje, ki ne znajo niti čitati niti pisati) jako lahko in hitro nauče čitati in pisati. Gospa Lagardelle je že začela s poukom vojakov analfabetov. V njenih rokah je organizacija vseh šol, ki se imajo ustanoviti za francosko vojaštvo.

◦ DOMA ◦

Fina krompirjeva solata. Skuhaj $\frac{3}{4}$ kg krompirja; olupljenega in ohlajenega ga nastrgaj na strgalniku. Napravi sledečo omako: Trem trdim, stlačenim rumenjakom primešavaj po kapljicah finega olja, da dobiš gosto majonezo. Prideni žlico francoske gorčice, pehtranovega kisa po okusu, soli, malo stolčnega sladkorja, drobno zrezano belo čebulo, tri olupljene, tanko zrezane kisle kumarice. Zmešaj to omako s krompirjem, nakopiči ga na krožnik in ga postavi na hlad. Solato napravi 4—5 ur preden jo potrebuješ. Podaj se prav dobro k ocvrtemu mesu.

Volnate tkanine peri v milnici. In sicer vzemi na 8 litrov vode 62 gramov mila. Milnico vlij v dve enako veliki skledi. Eni polovici primešaj tri žlice boraksa ter izmenčaj v njej volneno perilo, dokler je tekočina še jako vroča. Potem izperi perilo še v drugi milnici, kateri pa ne pridevaj boraksa. Če se milnica preveč peni, jej primešaj vroče vode. Pene odstrani z roko in z robcem, s katerim obriši perilo, nakar ga deni med suhe prte: ko se nekoliko osuši, ga obesi v senco. Na solncu bi se tkanina skrčila. — Če pereš na ta način volneno perilo, ti postane mehko in belo, kakor ni bilo niti novo.

Specialiteta, edina slovanska ura za telovadce.

Dobi se samo
pri tvrdki

H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg in
Sv. Petra cesta.

Št. 413. Srebrna
z 2 močnima pokrovoma K 28·50

Št. 415. Kovina-
sta z 2 pokro-
voma K 15·50,
s finim anker
„Iko“ kolesjem
na 15 kamnov.

Št. 412. Srebrna
s 3 močnimi pokrovi K 32·50

Št. 414. Kovina-
sta s 3 pokrovi
K 18—, s finim
anker „Iko“
kolesjem na 15
karnov.

Časna tovarna
ur v Šveici.

Tovarniška
znamka „Iko“.

I. JAX & SIN Ljubljana

Ljubljana, Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“. Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

≡ Špedicija in komisija ≡

„BALKAN“

Podružnica: Ljubljana, Dunaj. cesta 33
v „Prvem ljubljanskem javnem skladišču“.

Centrala v Trstu.

== Prevažanje blaga in pohištva. ==

Selitve s patent. selitvenimi vozovi

Skladišče. na vse strani. Zaccarinanje.

Zmerne cene!

Točno in solidno!

Svoj denar

nalaga previdna
slovenska gospodinja le v

Rez. zahl. nad 1.200.000 K

Mestno hranilnico ljubljansko

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3, ki je
največji, najvarnejši slovenski denarni
zavod. Obrestuje $4 \frac{1}{4} \%$ brez vsakega od-
vložen denar po $4 \frac{1}{4} \%$ bitka in pripisuje
nevzdignjene obresti **vsakega pol leta** h kapitalu.

Uradije vsak dan razun nedelj in praznikov
od 8.—12. ure dopol. in 3.—4. ure popoldne.

Stanje hranilnih vlog nad **40 mil. K.**

Edina

**KOLINSKA
KAVINA
PRIMES**

je

najokusnejši

in edino

pristni slovenski izdelek